

LÆRERSEMINARIERNES REKTORFORSAMLING

IMPLEMENTERINGSOMKOSTNINGER VED DEN NYE LÆRERUDDANNELSE

I forbindelse med vedtagelsen af læreruddannelsesloven i 1997 blev der givet en bevilling på 21 mio. kr. til omstilling og efteruddannelse af seminarielærere og samtidig blev en besparelse på taxametrene i forbindelse med årsværksforøgelsen fra 0,5 til 0,6 for praktikfaget tilført kommunerne igennem bloktilskuddet. Forventningen var, at disse midler ville blive brugt af kommunerne til at opkvalificere folkeskolelærere, der medvirkede som praktiklærere. Taxameterbesparelsen blev vurderet til at være 8-9 mio. kr. om året, men i de første 5 år efter lovens opstart skulle der i alt tilføres kommunerne 32 mio. kr. med sigte på at få givet 1100 folkeskolelærere en praktiklæreruddannelse. Udviklingen har vist, at netop denne forudsætning er endog meget langt fra at være opfyldt.

Det foreliggende lovforslag betyder en langt mere radikal ændring i forhold til gældende lovgivning end loven af 1997, hvor midlerne især var til omstilling og omskoling. Lovforslaget betyder ganske vist en betydelig ændring i sammensætningen af de faglige kvalifikationer hos de ansatte lærere ved seminarierne, men i endnu højere grad end i 1997 fordrer lovforslaget en kompetenceudvikling af seminariernes lærere med sigte på ændrede holdninger, bredere samarbejder, nye fagdannelser og frem for alt en fagdidaktisk kompetenceudvikling, som seminarierne ingen muligheder har for kunne rekruttere fra de universitære uddannelsesmiljøer, hvor seminarierne hidtil har fået kandidater ved nyansættelser og ved efteruddannelse af allerede ansatte lærere.

Implementeringen af den nye professionsbacheloruddannelse som lærer i folkeskolen vil derfor - hvis loven vedtages i det store hele som fremlagt for Folketinget - betyde en stor ledelsesmæssig og organisatorisk udfordring. Vi er overbeviste om, at alle læreruddannelsesstederne er i stand til at gå ind i dette arbejde, men på nogle udvalgte områder vil de nødvendige ressourcer til dette implementeringsarbejde nødvendigvis betyde et alvorligt træk på ressourcer, som i øvrigt er stærkt påkrævede til gennemførelsen af gældende lovgivning. Vi finder det derfor endnu mere nødvendigt ved denne læreruddannelseslov end ved de hidtidige ændringer, at der tilføres og sikres yderligere ressourcer til sektoren, hvis implementeringen skal lykkes i løbet af relativt kort tid.

Vi vil nedenfor opridse hovedområderne for denne omstilling til implementeringen og estimere de forventede fornødne ressourcer. Der er i høj grad tale om ressourcer til kompetenceudvikling og for enkelhedens skyld sætter vi en gennemsnitlig omkostning pr. lærerløn timer til 300 kr.

I Aldersspecialisering af dansk og matematik

Linjefagene dansk og matematik skal beskrives og gennemføres med aldersspecialisering. Aldersspecialiseringen skal ske i den sidste halvdel af faget med et fælles forløb i indledningen til faget. Det må forventes, at placeringen af den skriftlige prøve i de to fag placeres på samme tidspunkt i de to fags forløb på alle seminarier og med et rimeligt fælles fagligt grundlag. Der skal gennemføres en omfattende kompetenceudvikling og faglig opkvalificering af underviserne i disse fag med sigte på at definere fagenes kerner og de aldersspecialiserede dele af fagene ensartet ud over hele landet.

Ressourcer:

5 personer fra hvert af de 18 seminarier i 4 uger

4.320.000 kr.

II Integration af linjefag og pædagogiske fag

I de almindelige bemærkninger er det generelt bemærket, at ”De pædagogiske fag styrkes ved dels at integreres i de obligatoriske linjefag, hvor de vil udgøre et supplement til den didaktik, der i forvejen er i alle linjefag, ...” og i de almindelige bemærkninger 3.2. Linjefag nævnes det at ”dele af den almene didaktik overføres til de nye store linjefag”.

Denne integration og overførsel af dele af fag til et andet fag kræver i de fleste tilfælde et langt tættere samarbejde end de to faggrupper har haft hidtil, og ikke mindst i lyset af, at en af hensigterne med den ny læreruddannelse er at gøre indholdet og kravene ensartede over hele landet. Der stilles krav om, ”at der ikke skal forekomme væsentlige overlap for studerende, der vælger to obligatoriske linjefag.” og udpegningen af de dele af de pædagogiske fag, som skal indgå i og knyttes til linjefagene øvrige faglige indhold, nemlig ”viden, begreber og teorier om børns og unges læring og udvikling på forskellige alderstrin og dermed om differentiering og progression, opdragelse og undervisning set i en faglig sammenhæng og for planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen.”. De dele af de pædagogiske fag som overføres til linjefagene forekommer umiddelbart at være af ret generel natur, men fordringen om, at der ikke må være væsentlige overlap antyder, at disse dele skal tænkes i en relativ fagspecifik sammenhæng med skolens fag.

Vi finder det derfor påkrævet, at der ikke blot på det enkelte uddannelsessted, men også på tværs af og i samarbejder imellem seminarierne gennemføres et grundigt og omfattende planlægningsarbejde og udvikling af en fælles forståelse af fagene og samspillet mellem disse.

Ressourcer:

10 personer fra hvert af de 18 seminarier i 6 uger

12.960.000 kr.

III De pædagogiske fag

I de almindelige bemærkninger er der opregnet en række højt prioriterede emner, som skal indgå i de pædagogiske fag. Det drejer sig om grundlæggende specialpædagi-

LÆRERSEMINARIERNES REKTORFORSAMLING

ske redskaber, undervisnings af tosprogede, klasserumsledelse og øget fokus på skolehjemssamarbejdet. Dette vil givetvis på det overordnede niveau blive styret af fagenes formål og CKF'er, men de ret store ændringer i det samlede indhold af fagområdet kombineret med en meget anderledes organisering af fagene og deres samarbejder med andre fag i uddannelsen gør det påkrævet, at der afsættes væsentlige ressourcer til udviklingen af kompetencerne hos seminariernes lærere til at kunne forestå undervisningen og udviklingen af disse nye emner i fagene.

Ressourcer:

3 personer fra hvert af de 18 seminarier i 4 uger 2.592.000 kr.

IV **Praktikken**

Der skal ske en opstramning af bedømmelsen i af praktikken. Dersom den fremtidige praktikbedømmelse ikke skal blive særdeles omkostningsfuld for seminarierne er det væsentligt, at der beskrives og implementeres nogle kriterier for skolernes indstilling til seminarier om bedømmelsen af den studerende. Selvom det af bemærkningerne fremgår, at Regeringen og KL er enige om, at praktiklæreruddannelsen nu skal prioriteres i kommunerne, så vil det tidsmæssige perspektiv for gennemførelsen af denne opkvalificering ikke tilgodese behovet ved implementeringen af uddannelsen i august 2007.

Der vil derfor være behov for både at fastlægge og kommunikere disse bedømmelseskriterier bredt til skolernes praktiklærere allerede ved planlægningen af den nye uddannelse. Med erfaringerne fra den hidtidige praksis for kommunernes evner til at stille ressourcer til rådighed for denne del af læreruddannelsen foreslår vi, at seminarierne får mulighed for at yde en betaling til skolerne for den tid lærerne bruger på dette arbejde. Vi kan foreslå et mindre kursus på 1 arbejdsdage for et meget stort antal lærere, idet det forventes at iværksættelsen af praktiklæreruddannelsen til ca. 1100 praktiklærere i skolen vil kunne kvalificere indstillingerne fra skolen i et samarbejde på den enkelte skole om praktikbedømmelsen.

Ressourcer:

3000 personer á 8 timer 7.200.000 kr.

V **Nye fag / elementer i fag**

V,1 Linjefaget specialpædagogik

Specialpædagogik gøres med denne læreruddannelseslov til et linjefag. Dette skaber i sig selv et behov for en tværgående landsdækkende udvikling af en forståelse af dette nye linjefag og kompetencerne hos de seminarielærere, der skal forestå gennemførelsen af implementeringen og den faglige udvikling. Desuden ændres bestemmelserne for professionsbachelorprojektet således, at denne ikke længere skal være i tilknytning til et linjefag. Det kan forventes, at mange studerende vil lave et projekt, hvor den studerende tilegner sig særlig viden i et afgrænset emne, der kan ligge meget tæt på dette nye linjefag.

LÆRERSEMINARIERNES REKTORFORSAMLING

Det vil derfor være påkrævet, at udviklingen af dette nye fag sker med skyldig hensyn til de ændrede bestemmelser om professionsbachelorprojektet. Der bør afsættes ressourcer til opfølgningen af dette arbejde.

Ressourcer:

2 personer fra hvert af de 18 seminarier i 4 uger 1.728.000 kr.

V,2 *Linjefaget materiel design*

Det nye linjefag 'materiel design' beskrives i bemærkningerne som "en kombination af de tidligere selvstændige linjefag sløjd og håndarbejde". Denne nyskabelse i læreruddannelsen og fagets relationer til folkeskolens fagrække og praktikken vil fordre et grundigt forarbejde ved implementeringen, når de centrale bestemmelser for faget er udarbejdet. Igen vil der være tale om dels et planlægningsarbejde på det enkelte uddannelsessted som udbyder faget dels et tværgående samarbejde mellem de involverede seminarier.

Der vil indgå den særlige problematik i hvilken udstrækning et seminarium, som hidtil kun har udbudt det ene af linjefagene, vil kunne udbyde materiel design. Det er nødvendigt med særlige ressourcer til kompetenceudviklingen for de medarbejdere, der skal forestå dette nye fag i uddannelsen.

Ressourcer:

3 personer fra 12 seminarier i 4 uger 1.728.000 kr.

V,3 *Kristendomskundskab/livsoplysning/medborgerskab*

Faget kristendomskundskab/livsoplysning ændres til kristendomskundskab/livsoplysning/medborgerskab. Der vil være et behov for at udvikle de hidtidige underviseres kompetencer til at forestå det nye fag subsidiært at udvikle et samarbejde mellem flere lærere om faget.

Der bør tilvejebringes ressourcer til den nødvendige videreuddannelse og udvikling af dette nye fagområde. Det nedenfor angivne skøn over ressourcerne er baseret på et gennemsnit af 3 personer fra hvert lærerseminarium.

Ressourcer:

3 personer fra hvert af de 18 seminarier i 4 uger 2.592.000 kr.

VI **Det tværprofessionelle element**

Der skal udvikles et tværprofessionelt element i den nye læreruddannelse. Hensigten er at fremme samarbejdet med andre professioner. 17 ud af 18 seminarier indgår i CVU'er, hvor der er andre professionsbacheloruddannelser, men bredden af professioner i det enkelte CVU er meget forskellig. Der bør derfor afsættes ressourcer til at udvikle dette element ud fra de forskellige forudsætninger, som findes i det enkelte CVU.

Ressourcer:

5 personer fra hvert af de 18 seminarier i 1 uger 1.080.000 kr.

LÆRERSEMINARIERNES REKTORFORSAMLING

I alt ca. 34 mio. kr. til kompetenceudvikling med sigte på implementeringen af loven.

Hertil kommer udgifter til rejse, ophold og kursusudgifter.

Eksterne forhold af betydning for implementeringen

I de generelle bemærkninger opsættes den målsætning, at ”*der skal være balance mellem de studerendes valg af linjefag og folkeskolens behov.*”. Der foreligger ikke systematiske undersøgelser af den fysiske mobilitet for færdiguddannede lærere, men det er en troværdig antagelse, at en meget høj andel af de færdiguddannede ved det enkelte seminarium søger og får beskæftigelse i en region med begrænset udstrækning fra uddannelsesstedet. En regions hovedforsyning af lærere må derfor antages at være uddannet på det eller et af de seminarier som ligger i den pågældende region. Der- som seminarierne med deres dimensionering af tilgangen til de forskellige skal kunne pejle efter folkeskolens behov, så savnes der en mere grundig analyse af linjefagsdækningen i de skolevæse- ner, som udgør beskæftigelsesgrundlaget for hovedparten af det enkelte seminariums kandidater.

Det foreslås derfor, at der afsættes ressourcer til, at det enkelte seminarium eller semi- narium i samarbejde kan afdække, hvorledes der kan skabes et grundlag for at semina- riet med sit linjefagsudbud kan bidrage til denne balance mellem de studerendes valg af linjefag og folkeskolens behov.

Ressourcer:

1 person fra hvert af de 18 seminarier i 13 uger 2.808.000 kr.

Der er overvejelser om at indføre *adgangs- og niveaunkrav* til såvel uddannelsen som det den stude- rendes muligheder for at vælge et bestemt linjefag. Der kan ifølge bemærkningerne ”dog dispense- res herfra, bl.a. hvis ansøgeren har kvalifikationer, der kan sidestilles med en gymnasial eksamen. Noget andet er, at undervisningen på seminarier skal bygge på gymnasialt B-niveau eller dertil sva- rende kvalifikationer.”

Vi forudsætter, at overvejelserne om systematisk at indføre realkompetencevurderinger i hele uddan- nelsessystemet, vil medføre, at seminarierne ”pligt til at sikre, at undervisningen i linjefagene reelt kan tage udgangspunkt i B-niveau.” vil fordre, at denne sikring ikke udelukkende baseres på eksa- mensbeviser fra formelle uddannelser.

Vi skal derfor foreslå, at der afsættes ressourcer til udvikling og implementering af diagnosticerende test på udvalgte fagområder til støtte for seminarierne realkompetencevurderinger i forbindelse med vurderingen af ansøgerens kvalifikation ved optagelse på uddannelsen såvel som ved valg af linjefag.

Ressourcer:

3 personer fra hvert af 10 relevante fag i 4 uger 1.440.000 kr.

8 personer i 6 uger til udarbejdelse af realkompetencevurderingstest 576.000 kr.